

Provinciale Staten
T.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Roermond, 11 augustus 2016

Betreft: Zienswijze LLTB Ontwerp-Natuurvisie Limburg 2016

Geachte bestuur,

Middels dit schrijven wil de LLTB haar zienswijze geven aangaande het ontwerp van de Natuurvisie van de Provincie Limburg. Daarbij spreken wij onze dank uit voor de opstelling die er is geweest om de LLTB als partner van de provincie mee te nemen in aanloop naar het ontwerp dat er nu ligt. Het is prettig dat er veel overleg is geweest en dat passende input op prijs werd gesteld.

De LLTB ervaart de samenwerking positief en heeft waardering voor het feit dat ook de provincie Limburg de LLTB als een waardevolle partner ziet. Wij complimenteren de provincie met het ontwerp dat er ligt en dagen de provincie uit om laatste knelpunten te voorzien van betere oplossingen.

Mochten er vragen zijn naar aanleiding van bijgaande zienswijze, de LLTB is ten alle tijden bereid deze toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Pieter van Melick

Hoofdbestuurder LLTB

Bijlage: Zienswijze LLTB Ontwerp-Natuurvisie Limburg 2016

Zienswijze LLTB Ontwerp-Natuurvisie Limburg 2016

In onderstaande zienswijze geven wij een terugkoppeling op het ontwerp van de Natuurvisie Limburg 2016. Nader bestudeerd zijn de onderwerpen uit het ontwerp die een directe link met agrarisch ondernemerschap betreffen. Wij vragen uw aandacht voor de volgende punten:

Hoofdstuk 6 Inzet op onze gebieden

De LLTB onderschrijft de insteek de realisatie van de goudgroene natuur een extra impuls te geven door naast bestaande partijen ook agrarische ondernemers de gelegenheid te bieden dit zelf te doen. De voorkeur om de grond niet te verwerven, maar bij de huidige eigenaar te laten en te kiezen voor een natuurtype dat past bij de bedrijfsvoering helpen daarbij. Daar waar initiatiefnemers kansen zien, moet het ook mogelijk zijn flexibel om te gaan met begrenzing van de goudgroene natuur. Hierdoor kunnen vaak meerdere doelen worden gediend en komt dit de kwaliteit van de natuur ten goede. Een voorbeeld is de gebiedsontwikkeling ten zuiden van Weert, waar natuur- en waterdoelen op deze manier worden gecombineerd en indien nog herbegrenzing van de goudgroene natuur plaatsvindt.

Het benutten van de verdien capaciteit van natuurgebieden spreekt ons aan, mits de natuurdoelstelling niet in gevaar komt. Als LLTB willen wij nog nadrukkelijker ondernemers ondersteunen hier een actieve rol in te vervullen.

In de zilvergroene natuurzone zien wij een belangrijke rol weggelegd voor grondgebonden land- en tuinbouwbedrijven. Zij zijn de dragers van dit gebied en bedrijfsontwikkeling kan hier worden gekoppeld aan de instandhouding en versterking van natuur en landschap.

Agrarisch natuurbeheer

Wat betreft het agrarisch natuur- en landschapsbeheer begrijpen wij de focus op de goudgroene natuurzone en soortenbescherming daarbuiten. Wij pleiten er wel voor niet klakkeloos het overige agrarisch natuurbeheer te schrappen. In de afgelopen jaren heeft het agrarisch natuur- en landschapsbeheer een bijdrage geleverd aan de verbinding tussen natuurgebieden en de beleving van het landschap. Door deze vorm van natuur- en landschapsbeheer is een grote betrokkenheid ontstaan bij burgers en bedrijven. Die betrokkenheid is juist één van de pijlers van de natuurvisie en mag niet verloren gaan. De LLTB denkt graag mee over hoe verbindingen en continuïteit geborgd kunnen worden tussen landschap, landbouw en natuur.

De gezamenlijke ontwikkeling van water- en natuuropgaven spreekt de LLTB aan. Het is een win-win alwaar goudgroene natuur in beekdalen gerealiseerd kan worden en elders ruimte maakt voor wat nu nog de bestemming goudgroene natuur had.

Wel vraagt de LLTB aandacht landbouw- en natuurontwikkeling en de recente catastrofale problematiek omtrent wateropvang in zeer natte periodes. Een gezamenlijke wateropgave dient ook doorgetrokken te worden naar gezamenlijke opvangplicht door natuur en landbouw. De recente problematiek geeft aanleiding tot nadere analyses en het komen met (nieuwe) oplossingen.

Aandachtveld Knolcyperus

De afgelopen jaren is de verspreiding en bestrijding van knolcyperus in combinatie met natuur uitgedoofd tot een groot probleem. De verwachting is dat dit probleem in de toekomst alleen maar groter wordt. Knolcyperus is een hardnekkig onkruid dat alleen met veel inzet kan worden ingedamd. De landbouw is verplicht de knolcyperus te bestrijden. De LLTB wenst dat gelijke controle op aanwezigheid van knolcyperus in natuurgebieden plaats vindt en indien nodig wordt bestreden. Ook bij nieuw in te richten natuur komt het voor dat er teeltaarde moet worden afgegraven. Het is zeer wenselijk dat daarbij ook controle op knolcyperus is, zodat deze niet onbedoeld wordt verspreid. Het aanwijzen van verantwoordelijkheden is daarbij noodzakelijk.

Hoofdstuk 7 Soortenbeleid

Provincie Limburg heeft namens de samenleving een belangrijke regierol over de gehele kolom van het opstellen van de regels tot aan het zorgdragen voor daarbij behorende kosten. Wij zien dat de provincie deze rol serieus neemt. Ook de agrarische sector draagt bij aan de wensen van de samenleving en levert een maatschappelijke dienst in het bouwen aan een ecologisch evenwicht in Limburg en daarbuiten. De samenleving bepaalt de standaard, de agrarische sector spant zich daarvoor in. Wij adviseren de provincie met klem de regierol te blijven behouden, waardoor wordt voorkomen dat voorgestelde vormen van herschikking in samenwerking maakt dat de regierol, en daarmee de kosten, bij de provincie verdwijnen.

Soortenbescherming

Goed faunabeheer zorgt voor draagvlak in het soortenbeleid. Dit hoofdstuk vormt daarin een belangrijke spil, waarbij de ontwikkeling draait om het vergroten van de inzet die men wil doen in het behouden en vergroten van de biologische diversiteit. Uitgangspunt - en te onderstrepen voor draagvlak - is de visie van de provincie Limburg dat er geen nieuwe diersoorten worden uitgezet die nog niet in Limburg voorkomen. De druk op de ontwikkeling van huidige soorten, maar ook de overlast die succesvolle soorten in Limburg veroorzaken, beperken het draagvlak voor verruiming van soorten in Limburg.

De ecologische druk die een soort - door passieve soortenbescherming - kan ontwikkelingen in zijn omgeving, maakt dat deze soort bij het succesvol doorgroeien naar een omvangrijke populatiegrootte een groot risico vormt als predator voor andere soorten. Het benoemen - en daarmee erkennen - van dit risico laat zien dat er een verruimde blik is op gebied van oorzaken in achterblijven, uitblijven of zelfs afnemen van de doorontwikkeling van soorten in omvang.

Aan het faunabeheer wordt grotendeels inhoud gegeven door de faunabeheereenheid die breed is samengesteld en het faunabeheerplan opstelt. Graag zou de LLTB zien dat dit faunabeheerplan wordt uitgebreid met een fauna-uitvoeringsplan met daarin beschreven de te bereiken doelen per soort. De genoemde prioriteitsvolgorde kan daarin leidend zijn, voorzien van SMART geformuleerde afspraken. Aanvullend ziet de LLTB graag een betere coördinatie en relatie met het faunabeheerplan als het gaat om schadebestrijding. Wij onderschrijven de rol die een WBE in deze afstemming kan spelen. Het zou een winst zijn, wanneer alle handelingen met het geweer in een bejaagbaar jachtveld in Limburg in relatie tot jacht, beheer of schadevoorkoming verbonden is aan het faunabeheerplan

en het lidmaatschap van de WBE, waarin dat jachtveld is gelegen en van waaruit het beleid kan worden gecoördineerd. Dit is nog niet het geval.

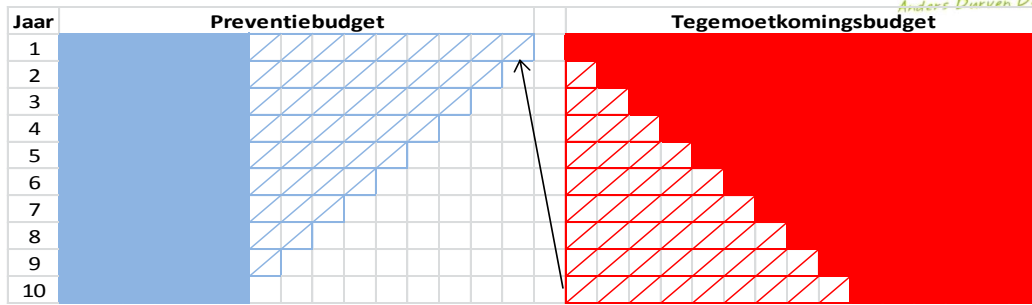
In Nederland geldt officieel een nulstandbeleid voor wilde zwijnen. Met name in gebieden langs de grens met Duitsland en België komen flinke aantallen wilde zwijnen voor. Ze worden wel bejaagd, maar een nulstand wordt niet gehandhaafd tot grote ergernis van varkenshouders die klassieke varkenspest, maar met name ook de vanuit het Oosten steeds verder oprukkende Afrikaanse Varkenspest vrezen. Sinds de inwerkingtreding van de Flora- en Faunawet in 2002 ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij de provincies. Omdat de nulstand niet wordt gehandhaafd, dient gezocht te worden naar een andere invulling om de risico's op introductie en verspreiding van dierziekten door wilde zwijnen te minimaliseren.

Een wens van de LLTB is dat meer effectieve en efficiënte, preventieve maatregelen kunnen worden getroffen, zonder dat dit leidt tot landschapsvervuiling. Daarbij dient ook rekening te worden gehouden met het feit dat een preventieve maatregel niet op zichzelf staat. Iedere maatregel is gekoppeld aan een bepaalde vorm van onderhoud en daarmee een bepaalde inspanning. Dat zou op zijn minst als zodanig moeten worden opgenomen in de visie. Gezamenlijke, strategische preventie, met vastgelegd in welke uitvoering onderhoud plaatsvindt en daarbij inzichtelijk gemaakt tegen welke kosten-baten dat gebeurt, geeft een legitieme onderbouwing om niet enkel een maatregel als preventie te zien, maar ook het betreffende onderhoud daarvan.

Tegemoetkomingen in faunaschade

Hoe belangrijk de regierol van de provincie is, blijkt uit de tegenstrijdigheden die ontstaan in de huidige visie die voorligt als het gaat om tegemoetkomingen. Op pagina 61 wordt een uitbreiding van de huidige rol van de faunabeheereenheid (FBE) gevraagd, met een toevoeging van een adviserende rol op gebied van tegemoetkomingen in faunaschade. Op pagina 64 is deze rol al verzwaard naar advisering in specifieke bedragen. Deze regieverschuiving past niet in de rol die de provincie heeft voor de samenleving. Daarbij ligt de kracht van de FBE op het gebied van afstemming in faunabeheer en schadepreventiegericht faunabeheer binnen de diverse aangesloten partijen. Dit vraagt géén overeenstemming over geldelijke kwesties, waarin financiële middelen aan gedupeerde, agrarische ondernemers wel of niet worden geadviseerd. De inbreng van dit soort financiële vraagstukken aan zowel de kant van preventie als aan de kant van tegemoetkomingen bij schades, kan ertoe leiden dat partijen geen overeenstemming meer weten te vinden. Onafhankelijkheid in financiële kwesties is in onze optiek van cruciaal belang.

Een tweede, zorgelijke constatering is dat de visie van de provincie Limburg het preventiebudget en het budget voor tegemoetkoming in schade wil samenvoegen. Op lange termijn zou wellicht een balans kunnen ontstaan tussen preventie en schade, maar dat is voorlopig nog niet het geval. De LLTB schat in dat deze ontwikkeling zijn revenu pas over tien jaar laat zien. Eerst moet veel worden geïnvesteerd in duurzame middelen die meerdere jaren inzetbaar zijn, met inachtneming van het onderhoud. Wij adviseren de provincie gescheiden budgetten te behouden en het preventiebudget te zien als een investeringsfonds. Daarmee is nu een grotere investering in preventiemaatregelen realiseerbaar en kunnen gedupeerde ondernemers van een reële tegemoetkoming worden voorzien. Als preventieve maatregelen werken, is in de loop der jaren een afname zichtbaar van de schades, met als gevolg minder en lagere schadeclaims. Dat vraagt nú een grotere investering met een afname naar de toekomst, maar verdeeld over de jaren blijft de totale investering gelijk (zie figuur 1 voor de schematische weergave).

Figuur 1: schematische weergave preventiebudget vs tegemoetkoming

Eigen risico

Grote zorgen ontstaan bij het lezen van de visie over eigen risico. Geen enkele agrarische ondernemer onderneemt om een tegemoetkoming in schade te vragen voor een schade die hij oploopt door een schadeveroorzaker die geen eigenaar kent, anders dan de samenleving. Daarbij komt dat maatschappelijk druk vraagt om het telen van landbouwgewassen in een natuurlijke omgeving en het behouden van vee dat buiten kan verblijven. Het verbaast ons dan ook ten eerste dat de visie van de provincie is dat deze maatschappelijke vraag, met alle risico's van dien, als een verantwoordelijkheid van de toevallige grondgebruiker wordt gezien.

Een agrarisch ondernemer is zich uitermate bewust van de ondernemersrisico's die hij aangaat. Daarbij spelen diverse afwegingen een rol; van ideale teeltomstandigheden (bodemsomstandigheden, aangrenzende gebieden, et cetera), investeringskapitaal voor de locatie, verwachte opbrengsten, tot aan diverse risico's (draagvlak omgeving, schadegevoeligheid, et cetera). De veronderstelling dat men een eigen risico kan bepalen aan de hand van eigen keuzes van de individuele ondernemer, werkt naar een individuele benadering in het bepalen of een ondernemer voldoende bewust ondernemer is. De LLTB pleit voor een soortenbenadering en de mate van schadebestrijding die is toegestaan.

Het verhogen van het eigen risico belast de goedwillende, agrarische ondernemer dubbel als het gaat om het investeren in schadepreventie. De visie van de provincie stelt een 50 procent eigen bijdrage op de preventieve maatregel, waarbij de overige 50 procent dus wordt vergoed door een pot die wordt gevuld met eigen risicogelden. Terwijl het juist de ondernemers zijn met veel schade die graag effectieve en efficiënte, preventieve maatregelen willen inzetten om schade te voorkomen. Daarbovenop komt het feit dat ondernemers die een tegemoetkoming voor schade aanvragen al aan veel extra inspanningsverplichtingen hebben moeten voldoen, om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming in de schade. Dit betreft ingewikkelde processen met bijbehorende verantwoordingsverplichtingen. Tot slot accepteren de agrarische ondernemers al de kleine schades zonder die te claimen. Wij adviseren geen verhoging van het eigen risico, omdat dit er wederom toe kan leiden dat wij minder schadecijfers in beeld krijgen en daarmee minder schadegestuurd beheer kunnen laten plaatsvinden.

Verheugd lezen wij dat de provincie aan de slag gaat met het alternatief van een informatieve internetpagina om een ondernemer te ondersteunen bij het inschatten van de schadeomvang. Deze positieve bijdrage geeft een positieve stimulans bewust om te gaan met tegemoetkomingsaanvragen. Wij hopen dan ook dat de provincie zorg draagt voor de verspreiding van deze kennis onder jagers, grondgebruikers en andere belanghebbenden. Het enkel faciliteren middels een

website is niet afdoende om het doel te bereiken. Graag ziet de LLTB meer initiatieven op gebied van kennis en de verspreiding daarvan.

Tot slot onderschrijven wij met een noodkreet het belang van goede schademonitoring. Het huidige Faunaregistratiesysteem (FRS) nodigt onvoldoende uit, of sterker nog, ontmoedigt ondernemers schades te melden. Graag zouden we een prioriteit zien in het toegankelijker en gebruiksvriendelijker maken van het systeem, zonder dat dit ten koste gaat van de waardevolle data die er in het verleden is verzameld. Daarbij een verwijzing naar het niet verder ontmoedigen van schademeldingen, middels het verhogen van eigen risicobedragen.

Exotenbeleid

Een onderschat, maar zeer groot probleem in Limburg zijn de exoten. Zij verstoren de biodiversiteit, de ecologische ontwikkeling van inheemse soorten en kunnen een risico vormen voor de volksgezondheid. Helaas wordt te vaak naar de agrarische sector gekeken als het gaat om problemen die exoten veroorzaken. De LLTB onderschrijft de visie van de provincie dat exoten moeten kunnen blijven worden bestreden.

Hoofdstuk 9 Uitvoering

Het laatste hoofdstuk, waarbij de LLTB het noodzakelijk acht enkele kritische kanttekeningen te plaatsen, is het hoofdstuk van de uitvoering. Daarbij zoomen we in op de financiën van het natuurbeleid en wijzen wij graag op de winst die kan worden geboekt.

Het Faunafonds geeft uitvoering aan de tegemoetkoming in faunaschade. Inclusief de tegemoetkomingen is daar een budget van 680.000 euro voor gereserveerd. Wat het financiële overzicht niet laat zien is dat ongeveer twee derde van dit budget opgaat aan uitvoeringskosten van het apparaat en één derde naar de daadwerkelijke tegemoetkomingen gaat. In verhouding gaat er dus veel geld naar de apparaatskosten. Graag zouden wij een efficiënter systeem zien, waardoor beschikbare middelen beter kunnen worden verdeeld. De LLTB ziet mogelijkheden tot verbetering met een vereenvoudiging van het systeem. Geen dure taxateurs uit het midden van land laten afreizen naar Limburg, maar regionale uitvoer. Zorgen voor meer kennis over schadesoorten en schademeldingen bij jagers en agrarische ondernemers. Zorgen voor meer inzicht in schadeontwikkelingen bij jagers, zodat gecoördineerd beheer binnen een WBE tijdig kan worden opgepakt en de schade beperkt kan blijven. De LLTB is voor het ontwikkelen van een systeem met minder schakels en meer inzicht. In het digitale tijdperk waarin we leven, zou dit tot de mogelijkheden moeten behoren en kunnen leiden tot kostenbesparing in het dure apparaat Faunafonds.